

Yhteistyö- ja kehittämishanke-ehdotus Ukonvuoren kalliomaalaukset Euroopan neuvoston kulttuurireittiin

KH 05.05.2026
351/00.04.02/2025

Prehistoric Rock Art Trails (PRAT) on suurin eurooppalainen kulttuuri- ja matkailukohdeverkosto. Verkosto keskittyy kalliotaidekohteiden ja niiden sijaintialueiden, erityisesti maaseutualueiden, hallintaan ja edistämiseen. Verkoston päätavoitteena on kalliotaiteen säilyttäminen, tutkimus, koulutus, kestävä arkeologinen matkailu sekä maaseutualueiden kehittäminen kalliotaiteen ja sen maisemien arvojen kautta.

Tällä hetkellä tähän eurooppalaiseen kulttuurireittiin kuuluu 165 kalliotaidekohdetta yhdeksästä maasta. Suomesta ko. verkostoon on päässyt kaksi kohdetta eli vuonna 2019 Astuvansalmen kalliomaalaukset hyväksyttiin ensimmäisenä suomalaisena kohteena Euroopan neuvoston Prehistoric Rock Art Trails -kulttuurireittiin. Vuotta myöhemmin reitistöön liitettiin Keski-Suomessa Laukaassa sijaitsevan Saraakallion kalliomaalaukset.

Suomessa kalliotaidekohteita ei ole vielä juurikaan hyödynnetty matkailussa, vaikka Euroopassa 1,9 miljoonaa vierailijaa tutustuu vuosittain Prehistoric Rock Art Trails -reitit (PRAT-CARP) kohteisiin. Museovirasto on Euroopan neuvoston kulttuurireittien virallinen koordinoiva taho Suomessa ja PRAT puolestaan hallinnoi tätä kyseistä kulttuurireittiä ja hyväksyy liittymiset verkostoon.

Prehistoric Rock Art trailista löytyy tietoa <https://www.prehistour.eu/>

Euroopan neuvoston kulttuurireittitoiminnan tavoitteena on muun muassa lisätä tietoisuutta eurooppalaisista arvoista ja monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä, vahvistaa kulttuurien välistä vuoropuhelua sekä kehittää kestävää kulttuurimatkailua.

Sertifioituja kulttuurireittejä on tällä hetkellä Euroopassa 48. Reittien teemoja ovat esimerkiksi arkkitehtuuri, teollinen perintö, uskonto, maisemaperintö, eurooppalainen taide, musiikki ja kirjallisuus. Prehistoric Rock Art Trail -reitti keskittyy esihistorialliseen kalliotaiteeseen. Reittiä hallinnoidaan Espanjasta ja Suomesta siihen kuuluvat edellä mainitut Astuvansalmen ja Saraakallion kalliomaalaukset.

Kulttuurireiteistä 90 % kulkee maaseutualueiden läpi. Kulttuurireittiverkostoon voi kuulua esimerkiksi kulttuuriperintökohteita, museoita, matkailuyrityksiä, korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia, kuntia, kansalaisjärjestöjä, kulttuuri-instituutteja ja alueellisia kehitysyhtiöitä.

Kulttuurireittitoiminta tarjoaa mahdollisuuksia rajat ylittävään kulttuuriseen kehittämiseen, matkailuyhteistyöhön, verkostoitumiseen ja kansainvälisen näkyvyyden parantamiseen. Euroopan neuvoston kulttuurireittisertifikaatti on laadun tae, mikä parantaa myös mahdollisuuksia rahoituksen saamisessa ja alueellisessa kehittämisessä.

Reittiverkosto kehittää kestävää kulttuurimatkailua. Reitillä toteutetaan nuorisoon liittyvää koulutuksellista ja opetuksellista toimintaa, mikä sopii hyvin Enonkosken leirikoulu- ja nuorisovaihtotoimintaan. Reitti lisää myös tietoisuutta yhteisestä eurooppalaisesta historiasta, muistista sekä

kulttuuriperinnöstä, mikä nostaa tietoisuutta alueesta ja sen kulttuurillisesta arvosta kulttuurimatkoilijoiden silmissä. Mukana olevien reittikohteiden matkailullinen arvo kohoaa, mikä tuottaa uusia palveluja ja yrittäjyyttä lisäten siten alueen elinvoimaisuutta. Esimerkiksi Astuvansalmella mukana olevien yrittäjien kokemukset ovat olleet positiivisia, kun on huomattu, että esihistoria matkailullisena teemana kiinnostaa monia niin kotimaassa kuin Euroopassa.

Enonkosken kunnan alueella on kaksi kalliomaalauskohteita – Ukonvuoren ja Haukkavuoren kalliomaalaukset. Kulttuuriosuuskunta Vehrä on pyytänyt Enonkosken kuntaa mukaan yhteistyöhankkeeseen, jossa Museovirasto tarjoaa mahdollisuuden hakea avustusta Euroopan neuvoston kulttuurireitteihin <https://www.museovirasto.fi/fi/avustukset/avustukset-euroopan-neuvoston-kulttuurireitit>

Avustuksen tavoitteena on vahvistaa Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaa ja edistää Euroopan neuvoston kulttuurireittisopimuksen toimeenpanoa Suomessa. Avustus on tarkoitettu siihen, että avustuksen avulla voidaan edistää liittymistä kulttuurireittiverkostoon, mm. kartoittamalla mitä palveluja olisi hyvä tuottaa matkailijoita varten, esim. järjestämällä työpajoja yrittäjille jne.

Avustukset kohdennetaan hankkeisiin, jotka koskevat yhtä tai useampaa seuraavista painopisteistä:

- Hanke edistää kulttuurireitin teeman tieteellistä pohjaa ja kehittää käytännön tutkimusyhteistyötä.
- Hanke vahvistaa ja lisää ymmärrystä monimuotoisesta eurooppalaisesta historiasta ja kulttuuriperinnöstä, huomioiden myös aineetonta perintöä.
- Hankkeessa kehitetään nuorille suunnattua kulttuuriperintöön liittyvää opetuksellista ja kasvatuksellista toimintaa.
- Hanke yhdistää kulttuuriperinnön nykykulttuuriin ja taiteeseen.
- Hanke kehittää kestävästä kulttuurimatkailusta ja edistää kestävästä kehityksestä.

Avustusta voi hakea kunta, kuntayhtymä, yhdistys, säätiö, osakeyhtiö tai muu oikeuskelpoinen yhteisö. Hakijan tulee olla jonkin Euroopan neuvoston kulttuurireitin jäsen tai pyrkiä avustettavalla hankkeella aktiivisesti Euroopan neuvoston kulttuurireitiksi tai osaksi kulttuurireittiä.

Kulttuuriosuuskunta Vehrä on ollut yhteydessä asiasta Metsähallitukseen, joka hallinnoi Koloveden luonnonpuiston aluetta. Metsähallituksella ei varsinaisesti ole mitään suuria kehittämisajatuksia alueen osalle, mutta heillä ei myöskään ole mitään sitä vastaan, että Kolovesi liittyisi verkostoon. Metsähallituksen mukaan Ukonvuori tulisi kysymykseen, sillä muiden kohteiden osalta on saavutettavuushaasteita, kun niissä ei ole katselutasanteita, eikä Metsähallituksella ole varaa sellaisia myöskään rakentaa. PRATin mielestä Ukonvuori olisi kohteena liitettävissä mukaan, sillä vaikka kalliomaalaukset eivät ole yhtä näyttäviä kuin Astuvansalmella tai Saraakalliossa, on Ukonvuorella lisäksi myös luontoarvot.

Vehrä tuo esille, että Museoviraston haku päättyy 12.5.26 ja Vehrä ehdottaa vaihtoehtoiksi, että Museovirastolle jätettävän hankkeen

1. Hakijana olisi Enonkosken kunta ja hakemuksen osalta Vehrä voi tehdä hakemustekstin kirjoittamisen ja he voivat olla mukana koordinoinnissa ja kehitystyössä tai
2. Kulttuuriosuuskunta Vehrä olisi hakijana, mutta Enonkosken kunta olisi muutoin vahvasti mukana tukemassa, esim. vuosittaisen maksun osalta (800 euroa) ja muutoinkin kehitystyössä yhdessä paikallisten yrittäjien kanssa.

Museoviraston avustusta pitäisi hakea se taho, joka on varsinainen hakija. Mikäli hakemus hyväksytään, maksu on 800 euroa per vuosi, jolla pääsee mukaan verkostoon, joka tuo mukanaan näkyvyyttä, lisää kulttuurimatkailua, antaa mahdollisuuden osallistua verkoston järjestämiin tapahtumiin sekä antaa painoarvoa tieteelliseen tutkimukseen.

Museoviraston avustusta kannattaa hakea, sillä avustettaviin hankkeisiin voi sisältyä esimerkiksi reitti-yhteistyöverkoston kehittämistä tai muuta Euroopan neuvoston kulttuurireitin rakentamiseen liittyvää kehitystyötä, työpajoja, seminaareja, julkaisuja, tapahtumien tuottamista, tiedon välittämistä tai näkyvyyden kehittämistä.

Enonkosken kuntastrategiassa 2026-2029 tavoitteena on, että tiedotamme aktiivisesti käyntikohteistamme, teemme yhteistyötä ja osallistumme alueellisiin sekä valtakunnallisiin verkostoihin, vaalimme rikasta historiaamme ja kulttuuriperintöämme sekä viestimme siitä muille.

Lapsivaikutusten arviointi: Lapsille ja perheille historian moninaisuuden ymmärtäminen auttaa ymmärtämään nykyaikaa. Perheille mahdollisuus tutustua alueen kalliomaalauksiin.

Valmistelija Kunnanjohtaja Minna Laurio

Esittelijä Kunnanjohtaja Minna Laurio

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää, että Enonkosken kunta osallistuu selostusosan mukaisesti Kulttuuriosuuskunta Vehrän esitykseen, jossa Vehrä hakee Museovirastolta rahoitusta hankkeeseen, jolla pyritään saamaan Ukonvuoren kalliomaalaukset Euroopan neuvoston kulttuurireittiin (PRAT-verkosto). Kunta toimii Vehrän yhteistyötahona hankkeessa ja mikäli hanke saa rahoituksen, kunta varaa vuosittain 800 euroa PRAT-verkostoon ja kustannukset katetaan kehityshankkeiden kustannuspaikalta.

Päätös